Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Teze diplomové práce

Nedokonalá konkurence na trhu mobilních operátorů

Adriana Sládková

© 2017 ČZU v Praze

Nedokonalá konkurence na trhu mobilních operátorů

Souhrn:

Diplomová práce se věnuje nedokonalé konkurenci na trhu mobilních operátorů, proto jsou v teoretické části popsány jednotlivé tržní struktury nedokonalé konkurence, charakteristické rysy a jejich příčiny vzniku. Další oblastí, kterou se teoretická část zabývá, je Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a Český telekomunikační úřad.

Praktická část popisuje vývoj trhu a určení tržní struktury. Dále pak práce seznamuje čtenáře s jednotlivými mobilními operátory a také s virtuálními operátory, kteří vstoupili na trh v roce 2012, a porovnává jejich nabízené paušální tarify. Na základě dotazníkového šetření byl zjištěn nejvyužívanější operátor, měsíční výdaje za služby, a zda došlo u respondentů ke změně mobilního operátora a z jakého důvodu. V závěru byly výsledky zhodnoceny.

Klíčová slova: nedokonalá konkurence, monopol, oligopol, monopolistická konkurence, trh, mobilní operátor, firma, spotřebitel, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Cíl práce a metodika

Cílem práce je popis nedokonalé konkurence na trhu mobilních operátorů. Teoretická část si klade za cíl seznámit se s typy nedokonalé konkurence, kterými jsou monopol, oligopol a monopolistická konkurence. Práce definuje základní pojmy, které s těmito formami konkurence souvisejí. Dále práce popisuje funkci Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a Českého telekomunikačního úřadu.

Dalším důležitým cílem je zjištění vývoje trhu mobilních operátorů a zhodnocení jaké formě se nejvíce podobá. Práce dále popisuje tři největší operátory a jejich vstup na trh. Součástí praktické části práce je také popis virtuálních operátorů, který vstoupily na trh teprve v roce 2012 a seznámení se s několika virtuálními operátory a jejich podíly na trhu. Cílem práce je i porovnání tarifů jednotlivých operátorů jak mobilních, tak i těch virtuálních a vyhodnocení nejvýhodnějšího tarifu.

Posledním cílem práce je dotazníkové šetření, které bude zaměřeno na klienty jednotlivých operátorů. Cílem dotazníkového šetření je zjistit nejvyužívanějšího mobilního operátora mezi respondenty, podle čeho si zvolili mobilního operátora, jaké služby nejvíce využívají a kolik činí měsíčně výdaje za tyto služby. Dalším cílem je zda dotazovaní změnili operátora a co bylo důvodem změny.

Metodika této diplomové práce je založena na základě nejčastějších metod a to *deskripce a komparace*. Metoda deskripce je využita především v teoretické části, kdy na základě studia odborné literatury a internetových zdrojů byla provedena literární rešerše. Metoda komparativní analýzy je využita v praktické části práce, kdy jsou srovnáváni jednotliví mobilní operátoři a také jejich služby. V poslední části práce je využita metoda *dotazování*. Průzkum je zaměřen především na zjištění nejvyužívanějšího operátora, měsíční výdaje zákazníků za služby, a zda někdy došlo ke změně mobilního operátora, popřípadě z jakého důvodu.

Strukturovaný dotazník obsahuje 21 otázek a výzkumu se zúčastnilo 151 respondentů pomocí internetového serveru vyplnto.cz, kde byl dotazník vyvěšen po dobu jednoho měsíce od 12. listopadu 2016 do 12. prosince 2016. Poté následoval sběr dat a následné protřídění dat. Na základě toho byla data zpracována prostřednictvím MS Excel s využitím grafů, tabulek, funkcí a tyto výstupy byly v práci písemně okomentovány.

Zhodnocení výsledků

Telekomunikační zařízení a služby jsou v dnešní době nedílnou součástí běžného života. Dokazuje to i fakt, že v současnosti neustále roste počet mobilních zařízení, a naopak se kvůli tomu snižuje počet pevných linek. Další důkaz, který potvrzuje, že se telekomunikační služby neustále rozvíjí, je růst počtu aktivních SIM karet, které k roku 2016 dosáhly přes 14 milionů. To znamená, že na jednoho obyvatele ČR vychází 1,33 SIM karty, pravděpodobně proto, že zákazníci mají více mobilních zařízení, ať už z důvodu používání zařízení pro internetové připojení a zvlášť pro volání, nebo využívání zařízení zvlášť pro soukromé a služební účely.

V nynější době zákazníci čím dál tím více využívají datových služeb, a mobilní operátoři se tak předhánějí v kvalitnějším a rozsáhlejším připojením k internetu v mobilních zařízeních. Kvalita mobilních dat se za posledních několik let rapidně zlepšila. Před nedávnem bylo možné využívat pro přenosy dat a volání pouze sítě 2G a 3G. Od roku 2014 mohou klienti přenášet svá data i volat v síti čtvrté generace – LTE. Mobilní operátoři zkoušejí připojení i v sítí 4,5G a připravuje se na spuštění 5G sítě, kde by měl přenos dat trvat několik málo vteřin.

Na oligopolní trh mobilních operátorů je pro nové společnosti těžké se dostat, z důvodu existujících bariér. Nový konkurent musí získat licenci pro provoz LTE sítě, a také musí získat přístup k radiové síti, nebo vybudovat novou síť, ale obě varianty jsou velice nákladné. Tyto vysoce nákladné bariéry vyřešil vstup virtuálních operátorů, kteří nemusejí vlastnit síťovou infrastrukturu, ale pouze si jí pronajímají od tří největších mobilních operátorů. Díky tomu mají zákazníci možnost výběru ze stovky mobilních a virtuálních operátorů.

I když mobilní operátoři propůjčují síť virtuálním operátorům, nechtějí se nechat připravit o část svého trhu novému konkurentovi, a proto vyžadovali od virtuálních operátorů vysoké náklady za využívání. Proto musel zasáhnout ČTÚ, a nařídil operátorům, aby snížili ceny za datové služby. V případě O2 Czech Republic a. s. a Vodafone Czech Republic a. s. musel udělit ČTÚ pokutu za porušení nařízení.

Zhodnocení dotazníkového šetření

Jelikož se za největšího mobilního operátora z hlediska počtu zákazníků považuje T-Mobile, byl proveden dotazníkový výzkum. Z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že

nejvyužívanějším mobilním operátorem mezi respondenty je O2. T-Mobile má pouze o 3% méně zákazníků, což je ovlivněno výběrem respondentů. Z virtuálních operátorů je nejvíce využíván ČEZ mobil a GoMobil.

Zákazníci nejvíce využívají datové služby, ovšem využívání služeb je nejvíce ovlivněno věkem respondentů. Dotazovaní ve věku 15 – 25 let a 26 – 35 let právě nejvíce využívají datové služby, kdežto starší generace respondentů nejvíce využívá volání. Tři čtvrtiny dotazovaných platí za tarifní služby, zbylá jedna čtvrtina dotazovaných, většinou ve věku od 55 let a výš, platí za předplacené karty.

Při výběru mobilního operátora se respondenti řídí především cenou za služby, přičemž za mobilní služby zaplatí nejvíce zákazníků 0 – 300Kč a většině, i v případě, že za služby platí více, přijde jim cena adekvátní. Čtvrtina respondentů má stejného operátora jako rodiče či příbuzní, nebo využívají firemní tarif od smluveného operátora, což je, z hlediska ceny, nejvýhodnější.

I důvodem změny operátora je opět cena. Nejčastěji mění zákazníci T-Mobile za O2, z důvodu vysoké ceny. Je tedy možné, že O2 za několik měsíců či roků se znovu stane nejvyužívanějším operátorem. Dalším důvodem změny jsou málo kvalitní služby. Zákazníci jsou nejen spokojeni s cenou služeb, ale také s nabídkou služeb.

Doporučení

Udělené pokuty mobilním operátorům znamenají, že mezi sebou uzavírají různé zakázané dohody a vedou mezi sebou nečestné obchodní praktiky, které ubližují především jejich zákazníkům. A jelikož je v současnosti na trhu vysoká konkurence, a zákazníci si tak mohou vybrat, u jakého operátora podepíší smlouvu, či si koupí předplacenou kartu, tak by operátoři měli rozmýšlet své taktiky, aby nepřišli o své zákazníky, kteří tvoří většinu jejich zisku. Naopak by si zákazníci měli pečlivě rozmyslet, jakého operátora budou využívat, aby využívané služby odpovídaly jejich představám, a aby nezůstávali u operátora jen z důvodu, že ho mají odjakživa, i když plně nevyhovuje jejich preferencím.

Vybrané zdroje

1. BRČÁK, Josef, SEKERKA, Bohuslav. *Mikroekonomie.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 261 s. ISBN 978-80-7380-280-6.
2. BURIANOVÁ, Jaroslava et al. *Vybrané kapitoly z teorie firmy.* Vyd. 1. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2012, 134 s. ISBN 978-80-213-2268-4.
3. JUREČKA, Václav et al. *Mikroekonomie.* České Budějovice: Grada Publishing, a. s., 2010. 4112 s. ISBN 978-80-247-3259-6.
4. KEŘKOVSKÝ, Miloslav a Jiří LUŇÁČEK. *Úvod do mikroekonomie: s využitím prvků distančního studia*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2012, xvi, 197 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7179-365-6.
5. SAMUELSON, Paul, Anthony, NORDHAUS, William. *Ekonomie.* 18. vydání. Praha: NS Svoboda, 2007, 775 s. ISBN 978-80-205-0590-3.
6. SOUKUPOVÁ, Jana, HOŘEJŠÍ, Bronislava, MACÁKOVÁ, Libuše, SOUKUP, Jindřich. *Mikroekonomie.* 3. dopl. vyd. Praha: Management Press, 2002, 548 s. ISBN 80-7261-061-9.
7. ŠRÉDL, Karel a Roman SVODOBA. *Nedokonalé konkurence na trzích potravin*. 1. vyd. Praha: Alfa Nakladatelství, 2012, 763 s. ISBN 978-80-87197-61-5.